

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nezloga sve pokvari“ Nat. Posl.

Predplata: - poštarinom (stariji) 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 60 novč. za pol. godinu. Izvan Carevine viša poštarina. To je po najto najmanje 8 seljaka to su veljeli, da im list pošiljamo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, dajat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Najp. se šalju kroz poštarsku Naznačnica. Ima, preporučio i najbliža Pošta valja jasno naznačiti. Komu list nedolazi na vrijeme, neka to javi odpravništvo u otvorenom pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisaž letana Reklamacija. Tko list prima i čita, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIŠTVO I ODPRAVNIŠTVO

Tipografija Figli di G. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarijom. Vestit, dopisi i drugi spisi štampaju se u cijelosti u Trstuku. Ostale pravna svojoj vrijednosti i smjeru oroga lista. Ne podpisani se dopisi neupotrebljavaju. Ozbina napadnja i čisto sukrumno stvari neznanoz mjesta u ovom Listu. Priobnata se pisma tiskaju po 10 novč. svaki redak. Oglaš od 8 redaka stoji 50 novč. a svaki redak svršte 5 novč. i u slučaju opoziranja po što se pogodno oglašnik i odpravništvo. Dopisi se nezačaju. Uredništvo i odpravništvo, osti izvanrednih slučajevah, neodpisuju, nego putem svoje Listnice.

POZIV NA PREDPLATU.

Minulo je već cijeli deset godina, što se ovaj list štampa, te ovo nas, hvala Bogu, pred vrati jedanaeste tu nove godine. Pozivljuć nared opiel na novu predplatu, čvrsto se nadamo, ako se i broji nastajuća godina među najlošije, da neće ipak nitko prepusiti, a da se nepredboji na ovaj list, komu je uprav svrha braniti narod od svake neprijazni i prokrciti mu put boljoj moralnoj i materialnoj budućnosti.

Predplata s poštarinom za cijelu godinu stoji samo 2 for., a za seljake samo 1 for. Za pol. godine polovljen. Izvan Carevine za poštarinu više.

Ali ako se dalje barem osam seljakah pod jedinom poštom, voljni su pod jednim zavojem i imenom dobiti list, onla pušćamo za 70 novč. u godinu svakomu. Pošta, ime i pridjevak valja jasno naznačiti. Ako tko neodobiva lista na, dobu, neka se poštuži u pismu nezapečaćenu, i izyana, napise uz Adresu „Reklamacija“. Za lakovo pismo neplaća se poštarina.

Novce netrebha posiljati u zapečaćenim listu, jer je prvdruo, nego se uzme poštarska naputnica (Vaglia postale, Postanweisung), po kojoj je cijenije, a i mjesta ima na njoj dosta, da se napise ime, vrijeme, za koje se plaća i što se drugo želi.

Tko nam prvoga broja nevrati, držati ćemo ga za predbrojnika.

Preporučamo svim rođoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po

Istini sve, što misle, da je vredno. Štampat ćemo cijelo ili medju različitim vestit, kako bude prilijejnije.

Nego ovdje nam je jošte opomenuti sve one p. n. predbrojnike, koji nam nisu platili ovojletanje ili lanjske predplate, da to što prije učine, da pak nebudu neprilicah ni nam, ni njim!

Uredništvo „Naše Sloge“

Tipografija Figli di G. Amati, via della Zonta, N. 7 u Trstu.

PORTOFRANKO PADA.

Vlada je zasnovala zakon, po kojem početkom godine 1880 ima pasti portofranko za Istru i hrvatsko primorje. Dalmacija će imati istu carinu kao ostale zemlje austrijske, Bosna i Hercegovina sve jedno. Samo Rieka i Trst ostali će slobodne luke (portri franchi), dok se drugo neodredi.

Što će to reći: u Istri pada portofranko?

To će reći, da ova linija, što od Rieke, ide na Trst po riekih gorah, ima pasti i prenesti se na more. Tako će sva Istru doći pod carinu ili daciju onako, kako je gornju Istru, Kranjska itd. Već neće biti razlike išes li u unutarnju Istru ili van iz nje, sve je jedno. Hoće li biti bolje, ili gore, da portofranko padne?

Recimo malo, a pravo, dosada je krivo bilo, da jedan diel Istre plaću skuplje i cukar i kafu i petrolij i odiehl i mnogo drugih stvari, a drugi da su

od toga slobodni. Jeste li vidili gornju Istru, kako je pusta i siromašna, a dolnju, kako je pitoma i bogata? Pak ova gornja Istru da teže žive, nego li dolnja! Dakle pravici hoće, da bude svim jednako!

Ali sad se pita hoće li gornjoj Istri biti bolje, da dolnja bude plaćala daciju, hoće li cesarstvo štogod prikorisiti od onoga, što dobije za daciju u krajevih, gdje je do danas nije bilo?

Na to ćemo u kratko odgovoriti: Gornjoj Istri ništa neće biti bolje, jer ako i mene i tebe glava boli, pak tebi prodje, tim još mene pomozeo. Gornjoj Istri bilo bi bolje, kad bi joj trebalo samo ulja i vina; jer to će moći odozdol bez carine dobiti, a drugo ništa.

Istru je sva morem zajedena. Čuvati Istru i kvarnerske Otoke uz more, to je teška stvar, to će mnogo više stajati, nego li sadašnja linija od Rieke na Trst, koja je najkraća. Povećati će se mnogo krijomarenje ili kontraband i tim svako zlo. Osiromašen i nevoljan narod još će teže živiti. Ona mjesta, koja svaki dan štogod trguju sa Trstom ili Riekom, imati će svaki dan neprilike ulazeći u grad i izlazeći iz njega. Brodovi, koji pristajahu uz manje mjesta, volit će u Trst ili na Rieku, gdje mogu izkrcati i prodavati robu bez ikakove neprilike. Kafa i petrolij, koji dolaze iz vana, tako su potrebite stvari, da se bez njih neda živiti. Baš na te je visoka carina, pače misle i povisili ju za petrolij od 3 na 8 for.

U Istri je porađilo stočarstvo, nema nikakova obrta, ono malo što treba

odiehl, dobiva ga iz vana i u dobru cieniu. Sad će biti drugačije. Tako i za orudje, premda tu neće biti velike razlike.

Jedino što će unutarnjoj Istri na bolje doći jest to, da će moći prodati svoje vino i ulje u druge zemlje cesarstva bez dacie. Ali da je bilo prvoga gospodarstva, moglo je to i dosad biti prosto od carine.

Kad je sva prilika, da će financi-jalna straža na moru više stajati, nego li dosadlanja; kad se zna, da je narod haš ove godine siromašan, gadian, kad se zna, da od carine u Istri država neće Bog zna kolike milijune dobiti, a narod će mnogo izgubiti, onda bismo se usudili pitati: zašto se ukida portofranko u Istri prije, nego li na Rieci i u Trstu? Pravica neka se dogadja, ali za svih.

Ako ima portofranko pasti, neka pade isti dan za sve dielove cesarstva. Dok Trst i Rieka bolje živu pod istom državom, pod istim zakoni, dotle imamo i mi pravo bolje živiti!

Nasi zastupnici u Beču moraju svoj glas zato podignuti, da se carinski izjem u Istri neukine prije, nego u Trstu i na Rieci. I tu nam je drago spomenuti, da su Istru jednako branili i Vidulić i Vitezić. Svakomu svoje, pak što komu Bog da!

DOPISI.

Iz Pazinske občine novembra mjeseca.

Bosanski Paše, reć bi, ukrotili se, ako ne sasvim, barem po nesto, ali tim

HRVATSKE NARODNE PJESME IZ ISTRE.

CLXXVII.

Koledva.

(Bersćka).

Smo našli mazu vrata, oj fiolo,
Da bi tako zlatu, oj fiolo,
Ki je z Bogom, Bog je z njim, oj fiolo,
Budi nam Isus božji sin, oj fiolo,
Stani gore, gospodare, oj fiolo,
I obuci zelen plašč, oj fiolo,
I opasi srebran pas, oj fiolo,
I podpasaj inošnjicu, oj fiolo,
Va mošnjici je sto dukat, oj fiolo,
I jedan je od više, oj fiolo,
Ki kolejanom stiši, oj fiolo,
Stani, gospodarica s kuta, oj fiolo,
I važi svećen luća, oj fiolo,
I išći od kasalo ključa, oj fiolo,
Su u kasele tope jabuke, oj fiolo,
Su u kasele sladki orohi, oj fiolo,
Sit u kasele drobit lešnjaki, oj fiolo,
Vse za dare kolejanom, oj fiolo,
Koliko nam dato zrnac, oj fiolo,
Toliko led bili zdravi, oj fiolo,
Ako nam nećete niš dati, oj fiolo,
Bog z vami, nezulno se za vami, oj fiolo,
Kuda vam je ovo leto ogujniće, oj fiolo,
Da bi vami k letu smotičće, oj fiolo.

Folk. sb.

CLXXVIII.

Koledva.

Kad dolaze kolejani pred vrata.

Evo su vam kolejani, fiolo, fiolo,
Ki su bili i lauti, fiolo, fiolo,
Dohru sudcu u dvore, fiolo, fiolo,
Našli smo prava vrata, fiolo, fiolo,
Da bi, Bože, i zlatu, fiolo, fiolo,
Čim pozlati prag vrata, fiolo, fiolo,
Jošće sto dukat zlatu, fiolo, fiolo,
Ustaui gore, sudće, fiolo, fiolo,
Pak opasi modar pas, fiolo, fiolo,
I u njemu sto dukat, fiolo, fiolo,
I pogledaj na tvoj dvor, fiolo, fiolo,
Na tvoj dvor je zelen bor, fiolo, fiolo,
Pod njim igra vrance konj, fiolo, fiolo,
Zlatnu uzdu obuzdau, fiolo, fiolo,
I s prsteni polkovn, fiolo, fiolo,
Sviliim sedlom osedlam, fiolo, fiolo,
Na njim jašo mlad junak, fiolo, fiolo,
Nije ovo mlad junak, fiolo, fiolo,
Neg' je Juraj oružnik *, fiolo, fiolo,
Ki nam bude pomoćnik, fiolo, fiolo,
U sve naše potribe **, fiolo, fiolo.

*) Drugi pjevaju ovaj stih orako: „Vođ je onu aveti Juraj oružnik“.

**) Mnogo ova dva stihha drugi pjevaju i orako: „U ruku nosi tičlon Tičlon golubiau.“

Orebice bilice, fiolo, fiolo,
To su naše diklice, fiolo, fiolo,
Ča one lipo poju, fiolo, fiolo,
Dobro letu zovu, fiolo, fiolo,
I senićni klasi, fiolo, fiolo,
Dugi kako pasi, fiolo, fiolo,
Do kralja na stubu, fiolo, fiolo,
Dajmo jednu krađu, fiolo, fiolo,
A drugu družini, fiolo, fiolo,
Vamo su nam pravili, fiolo, fiolo,
Da ste krucna ubili, fiolo, fiolo,
Dajte nam ga manko pol, fiolo, fiolo,
Da norema u drugi dvor, fiolo, fiolo,
Dajte nam barem glavni, fiolo, fiolo,
Za svetu divu Klaru, fiolo, fiolo,
Dajte nam ga bokunić, fiolo, fiolo,
Ča klademo u lončić *, fiolo, fiolo,
Vamo su nam pravili, fiolo, fiolo,
Da ste volka pucili, fiolo, fiolo,
Dajte nam ga pleće, fiolo, fiolo,
Ča koledva speće, fiolo, fiolo,
Vamo su nam pravili, fiolo, fiolo,
Da visite staninu, fiolo, fiolo,
Dajte nam bokunić, fiolo, fiolo,
Ča klademo u lončić, fiolo, fiolo,
Postole su jutle, fiolo, fiolo,
Nntri blato srićka, fiolo, fiolo,
Kndi je ta meštar, fiolo, fiolo,

*) Neki dodaju i ova dva stihha: „Dajte nam ga pečenju Za 'uu svatu Julsuu“.

Ki bi škulju zabuzanal, fiolo, fiolo,
Manka dretve, sila nuj: fiolo, fiolo,
Ča to tamo šunji? fiolo, fiolo,
Sudac vino toći, fiolo, fiolo,
Misli nam ga dati, fiolo, fiolo,
S kabli nalivati, fiolo, fiolo,
Ča to tamo šunji? fiolo, fiolo,
Sudnja smokva grabi, fiolo, fiolo,
Misli nam ih dati, fiolo, fiolo,
Zepi natrpati, fiolo, fiolo,
Ča to tamo škriple? fiolo, fiolo,
Sudnja sina zbijbe, fiolo, fiolo,
Sindru rođovnika, fiolo, fiolo,
Hćerku nevesticu, fiolo, fiolo,
Bog dal njej proživit, fiolo, fiolo,
Mnogo let u miru! fiolo, fiolo,
Stani, baba, s kuta, fiolo, fiolo,
Važi svićen luća, fiolo, fiolo,
Ter posezi na policu, fiolo, fiolo,
Ter dosazi kobanicu, fiolo, fiolo,
Ter ju biti simo nam, fiolo, fiolo,
Mi ćemo s šuju igrat, fiolo, fiolo,
Kak' sokol s prpaticu **, fiolo, fiolo,
Kak' junak s divojćicu, fiolo, fiolo,
Kak' kragulj s kokošicu, fiolo, fiolo,
Koli vami j' mrvici, fiolo, fiolo,
Tol'ko vami Bog dal starih, fiolo, fiolo,
Riekih, mlataških, senjskih, fiolo, fiolo,
Nesu! Nesu!! Nesu!!!

*) Drugi pjevaju ovaj stih orako: „Kak' popel s popelnou“.

divljiji postadoše maši — Istrijanski — Paše, takozvani Sarenjaci ili jošte „Irredentari“. I kako je ostali svijet malo hajao za kršćane, stenjujuće pod turskimi Pašami, tako se i za nas — istrijansku raju — malo tko brine, nego nas pušćaju na milost i nemilost ovih spomenutih, bezdušnih Pašali, koji, kad nemogu što milom, učine silom, kad nemogu po zakonu, čine i proti zakonu, kad nemogu poštenimi sredstvi, to čine bezobrazno najgnusnijim načinom. — Tko nepozna naših okolnosti, reći će, da odviše psujem, no vjeri mi, da nemogu inako, ako ih želim po istini objelježiti. Nesmiješ drugače, rekao bi svatko, koji je bio u Pazinu za vrijeme zadnjih občinskih izborah, jer ti ljudi, koji misle, da su izobraženi već stoga što umiju nešto talijanski, vričnu ti su sve učiniti, bilo dobro ili zlo, samo da dodju do svoje svrhe; ti ljudi su ljute pijavice, koje sisaju krv nevoljnog kmeta, pak pošto su ga do kosti oglodali, odbacuju ga od sebe; ti ljudi nesamo su neprijatelji hrvatskog naroda u Istri, nego i neprijatelji naše austrijske Monarhije!

Da je to gola istina, dalo bi se točku po točku sve dokazati, nu mjesto tog dokazivanja neka služe događaji kod spomenutih izborah kao najsveodječivije za ono, što sam rekao.

Četiri godine su baš sada, odkad se je biralo zadnji put občinsko zastupstvo u Pazinu. Vrijeme je dakle bilo već, da se pozove narod na biralište, a da reče i on svoju. Talijanski svojim uplivom zatezali na dugo, pripravljali se zvim, što bi im moglo služiti — obožavali se, da im narod neiztrgne vlast iz ruku. Premda su se dobro pripravljali cijelo godinu danah, premda su imali dosta materijalnih sredstvih, premda su tražili savjet i drugdje, kako da se i načelje uzueva u Pazinu talij. predstraži, ipak su bili nesigurni, — bojali se poraza. Nešto, a to nešto jest mnogo, — slaba ljetina priskočila im na pomoć. Sad je bilo za nje zгодно vrijeme! Nije valjalo već odstupiti!

Izbori budu raspisani za III. razred na 3., 4., 5., 6., 7. i 8. t. mj. za II. na 11. i 12.; a za I. na 14. — Kako se vidi, i to je moralo imati svoje posljedice. Raztezati na tolike dane III. razred, a raspisati II. razred na 11., kad je veliki sjaj u Zimnju, kako ide mnogo svieta, kad je blagdan u Bernu: kad je i u Lindaru polublagdan, a birati vanjskih obćina imali su pozitivne listiće ponajviše za taj dan. — Mozete si misliti, da narodni biraci nisu svi dobili poziva, da je mnogim bilo krivo zapisano ime, i da je nekojim bio i dan izbora krivo naznačen.

Na Svesvete, u noćelju i na svih viernih doš dan, bila je neobična agitacija. Pristase talijanske stranke po svom starom običaju psovali su na svećenstvo; trgovci strasili s peticijoni; agenti imali su na brpe listićah svojih kandidatah, te su ih razasijali svim u kuće, ili ih sami nosili, ili pak pozivali birace k sebi, pak im dali svoje listiće: cijela falanga gladnih ništarijah pomogla raditi za svetu — reći paklensku stvar. — Nekoji biraci primili su 50—60 novč. uvjetom, da nose njihov — talijanski listić na biralište; drugim se je govorilo: ako ne birate ove i ove, Cesar neće poslati turkinje; opet drugim: ako s popi držite, mi vam nećemo činiti prit turkinje, pak onda nek vas popi hrane.

Ni jadnih udovica nisu pustili na miru, nego ih obilitali, da im dadu prokuru, te tako da se je učinilo i krivih prokurah. (Kako se govori, med timi, da je bio poznati tić, — najljubi Sarenjak, — koji da se je jednom izrazio ovako: Ako mi umre mati prije

nego li navršim 32 godinu, pobjegetu ću u Italiju, da neslužim Austriji). Ni narodna stranka nije spavala, ali onakvih sredstvih nije rabila, kako protivna. Nije ona imala na raspolaganje 600 for., kako se usudjuju mrzko lagati protivnici, poslanih od odlične osobe za agitacije. Ne, ona je činila, što je mogla poštenim načinom, i nije na drugo smierala, ako ne, da se pokaze, kako nije ovdje tla za „Irredentu Italiju“, za „Garibaldu“ nego da je ovo hrvatska zemlja, napućena pukom, koji je od vjekada vjeran Habsburgskoj kući. A taj puk bio je sasvim iz narodne stranke.

Dospio je ponedjeljak, prvi dan izbora. Kiša je levala kao iz kablja. Ljudi nije moglo mnogo doći. Drugi dan dođe ih priličan broj. Za narodnu stranku idjase povoljno, premda je već i prvi dan neki Divokozić mnogim zagvorio u listić, iztrgao im narodnog i zagvorio im listić svoje stranke. Ipak još im nije hodilo po volji! Trebalo je pozvati nekoje gladne birace Krikljane, Girdoseljane, Krbunce i Pleance, da si dodju po 50. 60 novč.; trebalo je opet strasiti, obećivati, pisati dužnikom, nekima svakako dodju drugače, da im je peticijom golov. Borne ljudi, u velikoj stisci, u velikoj potrebi, da im nebude još slabije, dadose se zavesti. — mnogi prodali.

Sljedecih danah bijaše ih toliko, da se je biralo čak do 4 ure popodne, premda je stajalo na listiću napisano od 9 do 12 prije poludne. — Fina občinski je strazio na vratih izbornice i nije pušćao unutra nikoga, — od naše stranke, koji nije imao poziva. Ako je došao koji od naše stranke, prije nego li bi imao u izbornicu, namignulo se onomu nekome Divokoziću. Ovaj bi došao tamo, uzet nas listić biracu i zagvorio mu drugoga. Da se ne opazi to — pošteno — djelovanje, nije bilo dopušćeno pravniku A. M., da ondje pred vratima stoji, nego ga je komisar od plaća (i toga je trebalo!) odonud tjerao prirediti mu, ako neće milom, da će silom. — Da nije bilo naših nijednog u komisiji, već unapred znate. Dapače u dvorani te komisije našao se čovjek, koji kad bi rekao mješmu biracu, ja te nepoznam, ili, ti nisi Tane nego Zvane, ili: tvoji otac zvao se Jože a ne Jakov, bilo je dosta, da jedan bi e odide, premda je bio on, onaj isti, koji je bio pozvan pozitivnim listićem. Tko je imao talijanski listić, nije imao tih komedijah. Zato mnogi naši ili nedodjose, ili podjose a neglasovaše ni za nas, ni za njih.

Da, to je bilo tako gori u izbornici! Ali dok si došao do nje, i ako si sretno, bio si jmak, jer ovo na vratih i pred vratima obćinske kuće stoji kao lavi svi poveć razpradavači. Njim moras pasti u šake. Tu ti je doktorah, tu njihovih pomagah, tu Sarenjakah svake vrsti, dočim nedaleko po ulici od Costantinove kuće pak do Cipollove, kao ujlba počasna straža, nahodi se svakovrstna ništarija, koja žvirda, psuje, se ruga, kriči, prieti itd. Najveća našla im bijaše šuckati za svećenici i kricati: „I prei in ceza i scavi in Siberia!“ Neki od tih smradah pokvario je kaput jednom mladomu svećeniku nekim spiritom. Kod takova prizora smijali su se bradaši civilizirani, — ali jadnici, neznadu o: „Hodie mihi, eras tibi!“ Sto siju, to će zeti! Bog zna, dali im neće biti vraćeno četverostruko! Sto je u to vrijeme radio „Magnacozić“? Na to nok si svaki po svoje odgovori! — Jos nešto! Kako sam spomenuo, pozvani bijahu mnogi biraci, nek dodju po 50—60 novč. za balotacijon. Pripovjedaju pak, da je neki takav prodanac očito na ulici pitao, gdje to davaju beće za balotacijon. Neki Pleance došav

po svoj „Judin penez“ k onomu Koziću gorko da se je lužio, što njemu samo 50 novč. daje; dočim je malo prije Kerbanjani dao 60 novč. Kad su nekome Lindare nudili taj „Judin penez“ odgovorio je: Pasje vire! Ča za 50 soldi čemo se prodati? Ja za breka (psa) dobim 3—4 florine! — Kad se je vidjelo koga, da ide po „penez“ govorilo se za njim: Viš, i ta viag gre na vrgon! itd. — Oprostite, da nisam već na prvom mjestu rekao i pojedao: M..... e je obć. zastupnik! Brbljavi jezici govore, da će se sada pod stare dni čit talijanski pak da je već namislilo činiti si doći učitelja haš iz Quirinala. Kad bude on govorio, svakako će morati se svi čuditi njegovoj talijanštini!

Nego pustimo to malo sale i recimo još to, da su „Irredenti“, kako oni, pobjedili „coll'arte e coll'inganno“. — Ali da se i u Trstu dozna kakove plice su ti nekoi Talijanci po Istri, a osobito kod nas, uložilo se protest. Dakako mi nečekujemo, da će biti izbori uništeni, jer bi onda naš jadni kmet bio u još slabijem položaju nego li sada. Turkinje bi onda još više potrebno nego li sada, pak opet nebi bio slobodan. Ako li bi se imali uništiti izbori, valjalo bi počekali do boljeg vremena za razpis novih, drugače teško da bi narodna stranka ni poslavlila svoje kandidate. S protestom se želi ponajviše to postići, da vlada bolje spozna, kakvimi se sredstvi služi talijanska stranka, da spozna još bolje njihove namjere i da im stane kod druge prigode na rep, jer ni — Istarski Hrvati i Slovenci — jesmo jedina stalna, čvrsta tvrđava proti Talijanstvu, proti „Irredenta Italia“, proti nezastitnoj prozdržljivosti prekomorskih težnjah. Nas nek vlada podupira, i u nas neće ći, što će zaman tražiti, u Pulskih tvrđjavah ili u Firencah!

A mi Hrvati, koji se nismo prodali kod zadnjih izborah, neklonimo duhom! To je početak! A svaki je početak težak! Mi pripravljamo i krećemo put i načelje mladjemu narastaju, koji će za stalno biti u tom obziru sretniji od nas. Nanj se smiemo utješljivo obzirati. Samo dao nam ih Bog mnogo, mnogo u viših skolah! Svjedoči nam č. Ante Mečar pravnik, i drugi mladci u skolah ovdješnjih, da se guji narastaj, koji će činiti kraj vlasti Istrijanskih Pašah. Ja ih srdačno pozdravljam i želim im dolar uspjeh, a kličem: propast Sarenjakom!

U Vrblniku 26. listopada 1879.

Javljam vam, da se 20. t. mjes. izabrato u Vrblniku novo zastupstvo. Kako bijaše pod prijašnjim, bilo vam je javljeno: naime da nije islo sve u redu. Ja neću drugo dodati, nego da je pod njim šetovala obćina preko 500 f. Da istinu kažem, nije bilo tomu krivo cijelo zastupstvo, nego samo nekoi, podpirivani od nekotih osobah, koje ne imaju sada drugoga posla nego podbati druge na zavist i zlobu; al holje bi učinili, da stave svirale za pas, sjednu u zapećak, uzmu popećak i krešu njim ugljevsje i poljuć ognanj, a ne ljude na mrznju. Ti nekoi dakle, poticani od tih osobah, pravdali se bez razloga i s Petrom i s Pavlom, i za putere i za starijaru, i što ja znam zašto, te tako se popucalo 500 f.; a sad kod novih izborah htjeli jošte agovati i gospodariti. Lahko im se bilo pravdati, kad je jedan od njih govorio: „Ako i zgrabimo, mi nećemo niš od svoga zgrabiti.“ Liepo!... Kvakvije! Tako se čuva obćinsko blago?... Pak tko je onaj poštenu zastupnik, koji bi s takovim drzao? Ako ima drugi podplat na o-brazu, čete li ga držati i vi vredni zastupnici?

Ta ukupna svojta dakle, ili brašćina, u večer pred izbori sva zajedno imala za večeru zećka, a zećak ju kod večere nadahnua; koga će učiniti glavárom, koga savjetnikom, koga zastupnikom; koga tajnikom, dapače koga i budućim župnikom, jer joj je sadašnji suprotivan. Nekoliko danah prije pako tekla po selih Garici i Risiki od kuće do kuće, od vratih do vratih i mamila ljude na izbore, obećując im — dobar objed... Sto se zbija i dogodilo, jer 20. u jutro vrvilo sve u grad. Kod našega krēmara Zotta narucio se objed: ubijali se bravi, kublali makaruni, toćilo dobro vino... Borne Garicani i Risicani nisu prošli lošo, jer po podne bili veseli, caklike im se oči, dapače nekojim bio i put preuzak; k tomu im, kako kažu, jedau zastupnik otvorio kobnohu nek-pju koliko, ili volja...

U jutro birao treći razred, a po podne drugi i prvi. Kod izbora trećjega i drugoga razreda dobila svojta, jer joj se nijedan suprotivio nije, ma ništ da bi pisnuo; al kod prvog razreda njih zećak prevario, jer kad su vidili nekoi od prvoga razreda, koje se nije moglo kupiti zdjelicom makarunah što se u radi, da u brašćina naime želi još veća gospodariti i obćinskom blagom po svoju upravljati: u brzo se sastase, posavjetovaše, i predložise svoje kandidate, kojimi su i prodrli uz obće veselje Vrblničanah, a nevoljni svojti zadali smrtni udarac, a još smrtniji njihovim Puzakom, koji su želili biti tajnici, župnički upravitelji i što ja znam što... Gospodo moja! evale sa vam negda rožice i ovdje i drugdje, al su vam radi vlastite nadatosi odevale!

Sada se čuje, da se nekoi misle prizvat proti nekotim biracem, te su tako sumasti, da svim zakonom u ruci nek znaju, da su se imali proti biracem prizvat, dok su bile liste izložene, a ne pokle su već glasovali. Mnogo bi bolje učinili, da izplate onaj stari dug, što je upisan na karticah u obćinskoj siromasnoj blagajni, koje kartice bile bi već razdrpane, da je to dopustio zastupnik Radvioj; a najholje pak bi učinili, da izplate krēmara Zotta, koj traži plaću, što jih je gostilo, a neće nijedan da ga plati, nit se more ufati da ga plati siromaska obćinska blagajna. Radi toga, zastupnici, pazite s kim se hoćete združiti, jer čemo od sada otkrivati tajne.

iz Kopra.

Godina je danah, što postoji „Citaonica“ u Kopru. (O njoj nebijase nigdje u javnosti glasa, do nješto u samom Kopru. Neprijatelji Citaonice kao također hrvatske narodnosti, drže se doista tako kao da ona niht obostojala nebi, al ipak nastoje onako postrance stogod o njoj sazuti, i onako postrance izrazuju se o ujoj tako, da se vidi, kako jih njezin ustanak peče. U zemlji, u kojoj je hrvatski narod vjekoviti tačen bio, u kojoj su bili Hrvati smatrani samo kao sredstvo obogatjenja inoplemenikah, u kojoj je hrvatski jezik robskim — sklavo, seavo — nazivan bio; u gradu, koji je bio njeko vrijeme središtem tih tlačiteljah hrvatskoga naroda i u kojem je još danas svakojakih plemićah obogatjenih većinom u vrijeme njihovoga povlašćenoga stanja napram Hrvatima, u gradu, u kojem se je prije tri četiri godine pričilo onim, koji su hrvatski govorili: u tuj zemlji, u tom gradu obostoj Citaonica jur godinu danah — to nemogu naši neprijatelji tako lahko probaviti. Pa kao da je slučaj to još jace ogoreći hrvati, Citaonica, u kojoj je, usljed §. 12. državjenih pravilah potvrdjenih hrvatskim jezikom po vis. č. kr. namjestničtvu, „službeni jezik hrvatski ili slovenski“, imala je svoje prostorije u kući jedne najznamenitijih obiteljih plemićkih: po zidovih sobe

u
ja
sl
ke
su

g
d
n
st
dj
da
no
je
de
lie
b
gr
ru
D
p
ba
si
rie
nje
ve
bil
jen
mo
n
nj
im
din
ju
Jes
bliz
kop
čić
su
B
knja
god
dece

pred
uvje
kao
o
d
dine,
druž
bili s
prosl
koje
što
ima s
izvr
tomu,
ima.

pred

menit
večeri
iz raz
sa za
izvanj
onim
par d
storije
pošte
stione.

menit
večeri
iz raz
sa za
izvanj
onim
par d
storije
pošte
stione.

menit
večeri
iz raz
sa za
izvanj
onim
par d
storije
pošte
stione.

se i do
sovaše
su treb
je ostac
ga naši
naknadu
od gosp
de se op
kah, pa
ovaj put
im se o
šta, čeg
Taafia i
dom raz
njemačk

mrtnje slike slovnitijh Benečana...
 jadni ostanci njihovi, a po sobi živje
 slike, potome onih, koje su laciili, oni
 koje slike predstavljaju? Tako mogući
 su vječni zakoni...

O čitaonici nije bilo u javnosti
 govora, jer nije ona nikakvih zabava
 davala, jer nije pokazala nikakvog va-
 njškoga sjaja: ona bijaše čitaonica u
 strogom smislu riječi. Domoljubi i o-
 dješnji u njoj su se sastajali inenito
 da čitaju svakdanje novosti i to većim
 nom iz domaćih listova. A tih imala
 je čitaonica sto-pćenih, sto-blagotno
 darivanih po pojedinih svojih članovi.
 Iepi broj: iz Trsta, iz Gorice, iz Eju-
 blijane, iz Maribora, iz Beča, iz Za-
 greba, iz Susaka, iz Zadra, da i iz Sa-
 njeva, iz Novoga Sada, iz Cetinja.
 Dnevnik imala je četiri. Odruga veće
 političkih novina imala je devet. Za-
 bavna tri, gospodarskih isto tako. Moglo
 si je dapače društvo kupiti Filipovičev
 riečnik njemačko-hrvatski i hrvatsko-
 njemački — a kupilo se ga, jer je
 većina njegovih članova tako nesretna
 bila, da se nije mogla odgojiti u svo-
 jem jeziku, i jer se još i sud sami
 moraju brinuti za ono, što se je na
 njih zanemarilo, sakrivilo. — Članovih
 imalo je društvo u sve do svrhe go-
 dine dvadeset, i to 12 domaćih, plaća-
 jućih po f. 1.50 na mjesec, a 8 izva-
 njskih, plaćajućih po 4 for. na godinu.
 Jesu to, osim jednog posjednika iz
 bližnje okolice, gg. župnici iz okolice
 koparske, kojih nekiji dobivaju razne u
 čitaonici jur pročitane novine, a drugi
 su članovi jedino da podpišu društvo.
 Budi njim ovim izrečena javna zahvala,
 koja njim se je izrekla kod redovite
 godišnje skupščine obdržavane dne 6.
 decembra.

Kod te skupščine pozdravio je
 predsjednik čitaonice sakupljene članove
 uvijek medju sobom složite i ljubice se
 kao rođena braća. Tajnik obavjestio je
 o djelovanju odborovih tečajem go-
 dine, a blagajnik o novčanom stanju
 društva. Izabrao se je odbor, a unj
 bili su izabrani oni isti članovi, koji i
 prošle godine. Odlučilo se je pak, na
 koje se novine predbrojiti, i obavjestilo,
 koje će pojedini članovi darivati. Tomu,
 što pojedini članovi darivaju novine,
 ima se pripisati, što čitaonica nedobiva
 izravno nekijh bližnjih novinah, kao i
 tomu, što te novine po veće članova
 ima.

Medju slobodnim predlozi najzau-
 menitiji je onaj, da se u ovih zimskih
 večerih prirede međusobna predavanja
 iz raznih strukah, predlog, koj je bio
 sa zadovoljstvom jednoglasno primljen.

Napokon javlja se ovim svoj gg.
 izvavnjskim članovom kao takodjer svim
 onim prijateljem našim, koji bi u Ko-
 par došli, da ima čitaonica svoje pr-
 storije u kući Pozzo, II. kat, nedaleko
 poste i nedaleko od Rađeckijeve gos-
 tione.

Pogled po svijetu.

U Trstu 15. prosinea 1879.

Kako smo zadnji put slutili, tako
 se i dogodilo. Nemci ustavovierci gla-
 sovaše proti zakonu o vojsci, pa kako
 su trebale dvie trećine da prodje, tako
 je ostao o manjini sa svim tim, da su
 ga naši jednoglasno prihvatili. Nego u
 naknadu bio je jednoglasno prihvaćen
 od gospodske ili starišinske kuće. Sad
 će se opet vratiti u viećnicu zastupni-
 kah, pa smo tvrdo osvjedočeni, da će
 ovaj put i oni za njega glasovati, jer
 im se odavle i odanle naluknulo koje-
 šta, čega se boje mnogo više nego
 Taaseta i njegovu ministarstva. Prigo-
 dom razprave o goricecnom zakonu,
 njemački su zastupnici i opet na svoj

način izjavili, da nisu i da neće biti u
 Austriji zadovoljni, ako nebudu gospo-
 dari, ni Taaseta in je muzki odvratilo.
 O posljednjem tog ukinutja za Istru do-
 nosimo u današnjem broju navlašan
 članak, što bijaše gotov već za pred-
 zadnji broj, ali što ga radi malena pr-
 stora nemogumno tada štampali, nu koji
 nije zato izgubio svoje vriednosti.
 Fr. Ča j' vernost?
 Ju. Kakova vernost?
 Fr. Vernost državlja-
 ska?
 Ju. To pitaj onoga go-
 spodina, ki se je
 na tu besedu na-
 smal, kad se je na-
 kitan spomenuh u
 javnoj občinskoj sednici.
 Fr. Kndo to?
 Ju. Va Kastva.
 Fr. Tko to joj se ruga?
 Ju. Valjda ne, aš bi ga spratili iz službi.
 Fr. Tko čn?
 Ju. Najbrže mladi, da vernost va tem stoji,
 da moro svaki cat na šlovela i s... a
 ki toga nepopusti, da je smuljivac, bun-
 tovik i garibaldinec.

uvazeni, već zakon bijaše predložen
 vieću i prihvaćen uz većinu zastupni-
 kah onako, kako ga je zašovalava vlada.
 O posljednjem tog ukinutja za Istru do-
 nosimo u današnjem broju navlašan
 članak, što bijaše gotov već za pred-
 zadnji broj, ali što ga radi malena pr-
 stora nemogumno tada štampali, nu koji
 nije zato izgubio svoje vriednosti.

Frankina i Jurina

Fr. Ča j' vernost?
 Ju. Kakova vernost?
 Fr. Vernost državlja-
 ska?
 Ju. To pitaj onoga go-
 spodina, ki se je
 na tu besedu na-
 smal, kad se je na-
 kitan spomenuh u
 javnoj občinskoj sednici.
 Fr. Kndo to?
 Ju. Va Kastva.
 Fr. Tko to joj se ruga?
 Ju. Valjda ne, aš bi ga spratili iz službi.
 Fr. Tko čn?
 Ju. Najbrže mladi, da vernost va tem stoji,
 da moro svaki cat na šlovela i s... a
 ki toga nepopusti, da je smuljivac, bun-
 tovik i garibaldinec.

Fr. Ča ti se vidi, koliko traba ljudi za do-
 kazat, da su dva i dva četiri?
 Fr. Ni jednoga, jer je to vođna istina, ka u
 svakoj glavo, dim prido na razum, suna
 niko.
 Ju. A va Kastva da su tobože tri, ki to
 tvrdo, pak da im se neveruje.
 Fr. Nego čn?
 Ju. Da im se odgovara, da ostali puk toga
 neveli: zato da dva i dva nisu i nemogu
 bit četiri.
 Fr. Dakle koliko?
 Ju. Koko kula: kad pot, kad tri, kad šest;
 kako se sviđi oumnu, ki broji.

Književne viesti.

Ob uzgoju dobrih livadnih travah, naslov
 je knjižice, koja je pred nekoliko danah izišla
 nakladom gg. Močujnika i Souflobena u Za-
 grebu. Napisa ju poznati strukovnjak, naš
 vriedni dopisnik Nikola Vešić, uobzornik po-
 ljodjelstva i šumarstva u Drušću. Ciena joj
 je 10 novč., poštom 12 novč. Preporučamo
 ju veće!

**Što valja davati životinji
 U VREME GOVEDJE KUGE
 da se ne okuži?**

Na ovo loli važno pitanje odgovara
 poznat. strukovnjak i rodoljub g. dr.
 Bleiweis u posebnom spisu sledede:
 Čisto ništa no treba u to vreme davati
 zdravim životinjama; hranite jih, kako ste jih
 običavali hraniti te se čuvajte svakoga lieka.
 Ovomu će se odgovoru možda
 ikogod začuditi, da se naime najjednom
 odbija svaki liek medju životinjom i koja
 je veće na milijune govedah uništita.
 Prvi put zanela se ovamo govedja
 kuga god. 1709. iz Tartarije u Aziji
 preko Moskve u Poljsku, odavle preko
 Podoljije i Besarabije u Hrvatsku, a
 odavle u Dalmaciju. Dalmatinski govda-
 rici ostavili su na cestu u Padovu u
 Taljanskoj okužena vola, koji nije mogao
 dole. Toga je vola pastir kanonika
 grolja Boromea u njegovu štalu uzeo,
 koja je bila natrpana govedom. Sva su
 se goveda u toj štali okužila i od kuge
 poginula, te se je tako ova strašna bo-
 lest na brzo razširila po čitavoj srednjoj
 i dolinjoj Italiji. Iz Italije prešla je u
 Franczku, Alzaciju, Njemačku, Holan-
 diju, Englezku itd. Ova kuga, koja se
 je tada prvi put pokazala u Evropi,

bila je liečnikom nepoznata. Oni su
 svašta tržili i probali, pa su tim samu
 bolest još više raztrusili. U 3 godine i
 to od godine 1711. pa do godine 1714.
 poginulo je goveda poludrugi milijun.
 Počamši od toga vremena pojavila se
 je govedja kuga češće u Evropi, te je
 dolazila u ostale zemlje naše carvine
 ponajviše iz Rusije i Turske: Proračunali
 su, da su razne zemlje u Evropi do
 konca prošloga stoljeća preko 200 mi-
 ljuona govedah na kugi izgubile.

Zalostna ova izkustva uće nas
 troje: 1) da se je ova kuga dotepla
 ovamo iz srednje Azije, te da se nije
 nikada kod nas počela, kao što se ni-
 kada nije počela niti ljudska kuga;
 2) da je ova kuga jako kuživa, t. j. da
 se vrlo lahko iz jedne živine na drugu
 prenasa i 3) da ne ima dosada protf
 toj kugi nikakova lieka (vračtva) poznata,
 premda je holandezka vlada 80.000,
 austrjska 30.000, a pruska 10.000 du-
 katab obećala onomu, koji bi pronašao
 valjan liek proti kugi.

Tko želi dakle obćuvati svoju ži-
 vinu od kuge, neka ju čuva, da se od
 druge životinje ne okuži. Okužiti se
 pako može zdrava živina, ako je blizu
 bolesne živine, jer bolesna živina iz-
 diše, kužnu paru, koja se vrlo lahko
 uhvati zdrava životinca. Nu ne samo
 od pare, što ju bolesna živina iz-
 diše, već i od izhlapljivanja kože bo-
 lesne živine može se zdravo živinče
 okužiti, a isto tako i od balage (lojna),
 mukrace, krvi, mesa, kože, papakah itd.
 bolesne živine. Ovo se pako kuživo ne
 hvaca samo živine, nego i krme, slane,
 orudju, odjeće pa i drugih životinjah,
 kao što su n. pr. konj, magarac, krmak,
 pas, mačka, kokoš itd. Vrlo često pre-
 lazi kuga po tih životinja na goveda.
 Ljudi, koji su bili blizu okužene živine,
 ili su se čak iste doticali, lahko govedju
 kugu zatruse medju blago, dapače se
 znade, da su kugu iste muhe već raz-
 našale, koje su se posjedale na bolestno
 živinče, pak su onda odletele na zdravo.
 Osim govoda mogu na toj bolesti po-
 ginuti i ovce, što je dr. Bleiweis izkusio
 time, da je kuživo s govoda ucepilo u
 ovce, koje su onda oboljele i krepale.

Iz svega se toga vidi, da je moći
 obćuvati blago od kuge samo time, ako
 se strogo zatvara ju medje izmedju oku-
 ženih i zdravih predielah. Ne samo vlada,
 nego i svaki razuman gospodar imao bi
 strogo paziti, da se niti najmanje kuživo
 u zdrave predjele ne unasa. Svaka
 stvar, po kojoj bi se moglo kuživo u-
 neti, neka se odmah na medju odpravi
 natrag. Ne treba tu uzimati u obzir ni-
 koga, u tom slučaju ne smije biti nikomu
 pred očima ničije prijateljstvo, već samo
 zdravlje dotičnjega blaga, a po tom sreća
 i blagostanje naših gospodarah.

Kao uječnu šaljem našim gospo-
 darom taj nauk:

*Budete li svoje blago često zatvarali
 i to tako često, da s nikije strane do njega
 ne može nikakovo kuživo, to znajte, da će
 vam blago ostati zdravo, makar kuga u
 najbližoj blizini Bog zna kako strašno harala.*

Ovo izkustvo bude pako ujedno
 svakomu gospodaru i svakomu rodo-
 ljuboo kao sveta zapovjed, da bezuvjetno
 sluša odredbe svoje zemaljske vlade i
 da svakoga, koji bi proti odredbam iste
 radio, odmah prijavi nadležnu oblastim.
 Valja znati, da se može poradi jednog
 jedinog nemarnjaka okužiti čitava zemlja
 i po tom zavladati u čitavoj zemlji
 strašna nesreća.

(Pučke Nov.)

Različite viesti.

Za stradanje u Istri izručile nadalje
 u. prauz. g. Namjesticu Doprosnu: Paris
 & Comp. f. 50; Gospodja V. P. f. 20; barun
 Petar Sartorio stariji f. 100; Luigi Chiozza

Dogodjaji u Kastvu.

Iz Kastva nam telegrafuju,
 da je jučer dne 15. kotarski Ka-
 petan, g. Petris, prigodom javne
 sjednice, obustavio viećanje i raz-
 pustio občinsko zastupstvo. Za
 uzrok se nezna. Na dnevnom re-
 du bijaše imenovanje občinskili
 činovnikah.

Iz carevinskog vieća.

U delegaciju za Istru bude izabran
 de Franceschi, a njegovim zamjenikom
 Dr. Vitezić. Prošlih se danah u Beču
 govorilo mnogo o Istri. Razpravljao se
 zakon o ukinutju slobodne lake ili
 porto-franka. Tom sa prigodom govorili
 i naši istarski zastupnici Dr. Vitezić i
 Dr. Vidulich. Jedan i drugi su zahle-
 vali iz raznih razlogah, da se produlji
 rok tomu ukinutja. Vitezić je predlagao,
 da se tim zakonom počeka barem dole,
 dokle se ukine porto-franko u Trstu i
 na Rieci. Nego dočim će ta povlastica
 u tih dvih gradovih trajati još kakve
 dvie godine, u našoj Istri prestaje do
 petnaest danah, to jest 1. januara 1880;
 jer prigovori naših zastupnikah nebijahu

f. 100; Juro Kovačević f. 100; Vito Salem ditto f. 100; ditto Adami & Frennez f. 30; Juraj Afenduli f. 100; Karlo Regensdorff f. 50; barun Ambroz Italij f. 150; vitez Aleks. Daninos f. 50; c. k. nadzruga spjegnosti f. 200; novo družtvo Malina na paru f. 50; obitelj Ganzone-Geshard f. 50; vitez Frid. Bruckler f. 100; Karlo Levi, Parsijski konsul f. 25; ditto Thomson & Comp. f. 50; družtvo obćeg osiguranja f. 200; upravno vieće Lloyd f. 500; Adolf Selwachhofer f. 50; Filip Oblasser f. 50; A. Megari f. 25; Antun Minihelli f. 100; komend. Mörpurgu de Nilma f. 100; e. k. Azienda Assicuratrice f. 200; vitez Scaramanga d'Altomonte f. 150; C. G. Kanellou f. 40; kom. vitez Rittmeyer f. 100; Fran. Parisi f. 25; Ant. Lezzi f. 40; L. Horstman f. 25; Eugon Clotta f. 40; ditto braća Mettel f. 50; vitez Gutmuschall Benvenuti f. 50; Neimenovani f. 20 na uspojemu mila pokojnikā: Dr. Fed. Pitteri f. 50; Neimon. f. 20; Erman baron Luttoroth f. 50; Enrik Renner f. 50.

Tršćanska slavjanska Obština ima je dne 25. pr. mjes. i 13. tek. mjes. sjajno društveno zabavo za stradajuće Istrane. Živili! Tommaso Salvini, glasoviti talijanski kazališni predstavljac, predstavljao je dne 28. studena u ovdješnjem novom kazalištu Politeama „La suocatrice d'arpa“ na korist stradajućih Istrana i poplatjenikah Španjolanah. Na ulazu primahu darova gospođa gradskog načelnika Dra. Lazzon-a, gospođu španjolskog konsula Zanuziti i Romero i gospođu barunice Mary Mörpurg. Sahrabno se priče 2300 for. i to su prilikom vidjelo, kako vjera, izobuzanost i srdce vežu sve narode svietla u jednu jedinu obitelj.

Istarski talijanski zastupnici Dr. Vidulich, Dafranceschi i Lazzarini, prestupio prošlih dana u ustavovjerne stranke u vjedišni autonomni.

Pronajme u tršćansko-koparskoj biskupiji. M. e. g. Vinko Zamilif, do sad kapelan u Opatici, je imenovan župnik na Vepriceu. — Dne 6. ov. mjes. je preminuo u Orheku m. e. g. Antun Svetlich, kurat u pokaju. Bilo mu 64 godina od kojih 36 u svedenstvu. P. U. M. — Do dne 15. januara 1890 je razpisau kanonikat Zarotti kod sustolnog kaptola u Kopru.

Iz primorskoga uzgojišćna stabalaha. Kao što prošlih godina, tako se i letos može dobiti za pluća i bezplatno jedan milijun i 808.847 stabalaha crna lista za sumu (t. j. smrekovine, borovine, jelovine itd.) 428.746 listinjak stabalaha, i 13.000 voćnih stabalaha. C. k. ministarstvo poljodjelstva naznačilo je cieni, po kojeh se imaju prodati upomenuta stabla toli običnim, kolj pojediniim gospodarom, a dozvoljeno je također, da se mogu ubogim običanim i pojediniim gospodarom, koji žele sume (busiaki) zarasti, i bezplatno dati. Tho se dakle želi dobiti tih stabalaha bilo za pluća, bilo bez pluća, neka se obrati na e. k. Namjesništvo u Trstu.

Matica Hrvatska, koja 8 do 9 knjigah, vrijednih bar tolika for., svake godine za samo 3 for. diati, tako liepo napreduje, da se je jur sad prijavilo veće članovah, nego li se je tiskalo nje kojih knjigah. Ipnk još prima članove do konca ove godine, kako se vidi iz posljednjega broja našega lista, a koji se javi u to vreme dobiti će 5 svedogodišnjih knjigah. Saina Smiećakosava poviest vrijedi 3 for., a neli snujelo bit kuće u kojoj se nasim mišim jezikom hrvatskim govori, koja neli te knjige imala. Osim tih pet knjigah dati će Matica onim, koji se do konca godine odane, još 3 ili 2 po izbor i na izbor druge, izaske prijesnijih godinah. Iz posljednjega „Vienca“ radošćen dozajeno, da ima u Istri bez Otokah a za Trstom jur 100 čimovah, i da ima Matica svoje povjerenike u Trstu, Kopru, Pazinu i Kastvu. Ova tri posljednja predstavljala bi tri politička kotara istarska. Porokčić nit puljski svoga povjerenika nejmaju. Valjalo bi, da ga zalobiju. U poreckom neli jih do sad imao bilo, al po čelo bi se. U puljskom, gdje nam se narod od svoje brañice tako liepo budi, moglo bi jih biti veće nego li u ijednom drugom. Matica bi rado i tako imenovala povjerenika, samo da joj se koji prijavi, koji bi taj posao na se uzeo. Jdanu ili drugu naš rodoljublji ili veće njih prijavitelje, subivrite članove, da mogu i tamšnjiji Hrvati uživati blagodat, imati za 3 for. 8 knjigah, i to svo po izbor za pouku i zabavu u dugih zimskih večerih.

Na harnicih kod Franciech događaju se još uvijek razna nedjela, a počinja jih tamnosniji nadglednik, podpomagan su carinariskim prijannikom, G. nadglednik hie je jur jednomo Frana i Jurina operušao. On se je un to silno srđeo, al popravo se nije. Jos obstoij ovaj nesretni medias izmedju stanovnikaha jedno te iste pokrajine. Na medjašna

kod Franciech imaju češća posla s Hrvati iz zapadne strane Učke, a u kratko vrijeme tri puta bili su izbijeni neki tib Hrvatah. Evo jednoga primjera. Došla pred harmoncu tri čovjeka, izmedju kojih je jedna na glavi imao dva klobuka, noći i stari. O novom roci, da ga je kupio piteu na Rieku u Brestu, u drugom, da ga je dobio od brata na Rieci. Pred harmoncu izdrli mu novoga iz glave i natukli silovnice staroga. Vukli ga u harmonic, gdje se je smeton s mečovječim postupanjem, zaboravio otkriti. Oti zla na gore! Carinariski prijannik poče ga lupati šakom po licu veće mu; šta ćeš ti u uređ pokriveno glavu; a pak odsudi na kazau i otpusti kući. Ostala dvojica bila su nadgledniku protjerana. Za događaj ovaj ima svjedokah. Događja se i drugih. Za sad bilježimo samo ovaj i upozorujemo naj višu vlast finanćajalne straže, da ona preduzme potrebite korake prema svojim podložnikom u Franciech, koji mogu vršiti svoju dužnost, al nesmiju robljom smatrati istarska Hrvata.

Iz Cresa. Malo kod oglašit nam se koji iz Cresa, pak s toga stakni viest, koju ot tamno dohijemo, bila nam ona povoljna, ili nepovoljna, pričubjemo. Pričubjemo radostnu, radnjemo se. Creso je hrvatski gradić. Dvaja troje Talijanašah, ostali su Hrvati, a skoro sve sami poljodjelci. Ako se je u novije vrijeme talijanstvo priušljalo koliko toliko, krivo su škole, kriv je službeni jezik u uređih. Do pred desetak godinah učilo se u creskoj pućkoj školi hrvatski. Dok je to hvalno, došao je po koji djevak na riečku hrvatsku gimnaziju, a o talijanstvu se je tamno malo znalo. Prije desetak godinah zaveo se je sudjelovanjom e. k. školskoga nadzornika talijanski jezik kao učerani u tamnosnjoj školi. Otdat idu dječaci većinom na koparsku gimnaziju, gdje njim talijanska klica, pakljala o njihovo pućkoj školi, u stablu urasla. Otdat dativa tamno talijanstvo, a podpomnaga ga uređovni jezik, u upliva više, da su jur i poljodjelci počeli govoriti talijanski. Čen se prije nikad čulo nije. Neće li to reći zabudati si sam sobi nož u srdce? Ima jur liepih godinah, što je na velu školstva u našoj pokrajini čovjek, al koga smo se vadili, da će nastojati uređiti pućke škole tako, kako zahtijevaju purnadni državni i uzgojni zakoni, kako zahtijevaju probeći naše monarhije. Na do sad slabio se pozna, malo se mari, sporo se radi za hrvatski narod u Istri. Taj kao da je pastovak, s kojim se gore postupa nego li jedna maćeha su svojim pastorkom! — Uza sve to kao da bolni narodni gojni nad hrvatskim narodom u Istri, te mu onja da propada; hoće da odbije sve navale, koja se na nje hoće histvoranja čine. Ima jur njekoliko Cresa, sveučilišnih građanah, kod kojih je hrvatska sviest jur probudjena, i koji su jur sada blagovjnostni hrvatskija u onih stranah. Oni se jur sad, pripravljaju se za narodne horiove, u svojem rodnom mjestu za narodne svjetlnja hore, svojim mišim jezikom govore, hrvatsko domoljubno pjesma po Cresu pjevaju. Živili! Možali se!

Svetozor Miletić, politični vodja naše braće ugarskih Srbah, bivši odsudjen od Madjarah na 5 godinah tamnice, bio je pomilovan od nj. vol. Cara.

U Beču je namro bivši ministar Lasser, jedan od najvećih protivnikah našeg naroda u Austriji.

Naša braća Česti se nadaju, da će su nj. vol. Car dati na proljeće kruniti krunom sv. Vjenceslava za češkog kralja. Na našemu zagrebačkomeu stvenišću upisano je ovo godine a) na fakultetu bogoslovnom 17 redovitih, 89 izvanrednih — 56 slušnacah; b) na fakultetu pravo i državoslovnom 214 redovitih, 44 izvanredna — 258; c) na mudroslovnom fakultetu: 33 redovita, 27 izvanrednih — 60. Na sva tri fakulteta upisano je dakle 374 slušnacah; više dakle nego jednoga godno do sada. Za zimsko poljeće škole god. 4878-9. bijaše upisano 388, a za ljetno poljeća ista godina 320, ovo godine dakle više za 16 odnosno za 54.

Tek Novacah polag Borse u Trstu

od 1-15. Decembra 1879.

Dobitak		Gubitak		Ukupno	
Cyran	Neto	Cyran	Neto	Cyran	Neto
5.17	9.31	11.71	—	5.17	9.31
2.18	3.34	11.71	—	2.18	3.34
3.18	2.31	—	—	3.18	2.31
1.17	3.31	11.71	—	1.17	3.31
5.17	2.30	11.71	—	5.17	2.30
6.17	2.30	11.71	—	6.17	2.30
7	—	—	—	7	—

LISTINICA.

P. n. g. Gabrijel P. župnik u Tiesnom; namireno do konca tek. god.
Jerala I. i Skrobo F. u Sušnjevići: takodjer.
Bukal B. u Breznici: poslani forint, ne-dobismo.

Pregled tršćanskoga tržišća. dne 11. Decembra 1879.

	OP for line.	DO for line.
Vosak primorski i ugarski za 100 kg	—	—
Kafa Portorlo	108	114
S Domingo	78	92
Bio polag vistl	97	95
Cukar austrijski	31	35
tušeni	31	35
Crisjo trava buhaće (fest-santuno)	185	210
Naravno skrjavica	3 25	4 25
Kašice puljzoka	0 25	0 50
lovanško	—	—
dalmatinsko	—	—
Kalamita	10	—
puljzoka	18	20
Limoni skrjavica	3 50	5 50
Badunki listi acenole pulj. za 100 kg	110	116
dalmatinsko	—	—
Lešnjak	30	44
Sijeva	17	10
Pšonica ruska	13	13
ugarska	—	—
galaska	—	—
Kukuruz (turkijski) ruski	8 60	—
ugarski	8 20	9 50
Jah	9	12
Zeh	8 30	—
Zeh ugarska	—	—
arhanaska	—	—
Pasalj (šubal), polag vistl	11	13
ruže	—	—
Bob	—	—
Leča	—	—
Otilj talijanski	17 40	23
Inglica (kitajski)	16 29	17
Vuna bosavska	60	100
murejska	115	—
arhanaska	92	110
Istarska	49	92
Daska koruško-javolska	44	72
štajerska	11 40	14
Greda	9	12 25
bukovsko	48	50
Ojla italski, bijla vistl	63	80
načubija	—	—
srdnje vistl	—	—
dalmatinsko	—	—
istarsko	47	49
Kaunono oija u baribah	11 75	—
u kasotah	32 50	33
Enčo strojano naško	165	185
sulja volavoj naško	140	134
dalm. ist. i bos	70	100
jednoga naška	30	30
dalmatinsko	—	—
vunono silano	—	—
sulo	55	70
zeđe za 110 kumadah, u srobru	23	31
zeđe za 100 kg	23	33
Bakalir	15	24
Sardela i baril	28	27
Vitelj mudi	60	86
zelini	39	12
Maslo	30	—
Loj dalmatinski i naški	30	—
Salo	30	—
Masi (salo raztopljeno)	30	—
Slanina	30	—
Kakija esaltir (100 Mrah)	30	—
Gajivši istarski	8	8 25
Loj naški	7 50	8
Istarski	12	14
Lisko od javorko	—	—
Vinsko strigotno (Ortipala)	31	48
spleh	—	—
Mod	—	—
Lumber (jabučec od javo-	12 25	13
rike)	—	—
Pakal baril od 100 kg	3 75	9
Cunja (štrac)	—	—
Katram dalmat.	14	16

OGLASI.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rade za službu božu svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pako od nekoliko godinah počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljaje crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk: pod-pisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, za-prosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagovoljela nadzi-rati njegove svieće I. vrsti (I. compi-mento), koje bi imale služiti za crkvenu parahu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi la ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivi posebnu nadzorničku komisiju, koja će

uvijek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu, baš iz prava čista voska.

Takove su svieće vrijedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego jošte što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidađu se, vlastitosi, radi kojih i bjehm odlikovane u raznih izložbah.

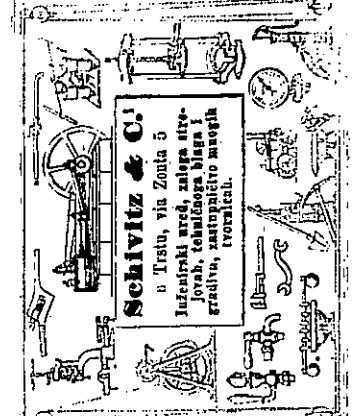
Podpisani providjen je uvijek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debeljine, a još k tomu i dupliroh, uskrasnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č, crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činil će doći svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju zelez-ničku postaju, poštu, il luku i to bez-platno (franko) i proste svake vozarine uz cieni k 2.50 kilogram (dakle k 1.40 funt) plativši račun u vrijeme 2 mjeseci, a kasnij m će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko zelio sviećah nize vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, re-čenih „gotana“ po k 2.20 kilo, kanoti i bielimi III. vrsti po k 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladišće križnihpatal u oleografiji pozna-čenimi i ručajvimi okvirji razne veličine po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvrstna lamijana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 1879.

Alojzio Bader
sviećar Sjeminar-ska ulica broj 123.

Oglas.

Podpisani preporučuje crkvenim upraviteljstvom i prečastnomu svećenstvu čvrsto i liepo vezane Misale, Breviare itd., koje se prodavaju u štamparni Seraskinorvoj u Puli.

Grgr Seraskin

likar i knjigovez.

Oglas.

Odprlo se skladišće

KUKURUZA

(FORMENTUNA)

Svakovrstne muke

Mekinjah (posijah)

Sočiva i OSTALIH JESTIVIH STVARI na Nabrežini

u bivšoj doganskoj kući broj 73, svako po najnižoj cieni.

Trak SINOVI K. AMATI.